

Skaskiv H. M. Introduction of gamification technologies in the educational process.

The article describes the approaches to the introduction of gamification technologies in the educational process in higher education institutions on the example of the experience of teachers of the Department of Informatics and its teaching methods of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University. It is noted that in the transition to blended and distance learning, the influence of digital technologies has increased, this has led to more active use of elements of gameplay during practical classes and laboratory workshops.

The significant achievements of scientists in studying the problems associated with the use of game technologies are described. The research helped to determine the factors that contribute to the play activity of students. Approaches to the stages of realization of gamification in the study of certain professional disciplines by students of different specialties are analyzed.

The peculiarities of each stage of gamification are determined, the analysis of specifics of their realization is presented. The main structural components and components of partial or complete gamification of the educational process are outlined. The description of the use of game technologies of student game projects and tasks for separate game groups realized in recent years is given. The structural blocks of game elements are systematized. Criteria for evaluating student projects are analyzed.

The components of the game process that form the resulting assessment of student development are identified. The spheres of positive influence of gamification technologies are substantiated and warnings about their mass use are indicated. Gamification is presented as one of the methods of work that helps to increase the efficiency of the organization of educational space for higher education. Aspects of the gameplay of the educational process that influence the formation of digital competencies of future teachers and specialists in the field of computer engineering are analyzed.

Key words: game technology, gamification, game project, activation technologies, project works, game elements, game mechanics, game dynamics, gameplay.

УДК 378

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2021.83.33>

Спиридонова Є. О.

**ОСОБЛИВОСТІ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ БАКАЛАВРІВ
ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В УМОВАХ КОЛЕДЖУ**

Стаття присвячена аналізу необхідності розвитку сучасної освіти виходячи зі зміни місця людини у виробництві в умовах інформаційного суспільства. Визначено такі пріоритети моделі сучасної освіти, як безперервність, фундаменталізація, відкритість, універсальність, варіативність, цілісність, діяльнісна спрямованість, інформатизація, природовідповідність. Зазначено, що запровадження юридичних дисциплін для бакалаврів технічних спеціальностей в умовах коледжу має впливати на правосвідомість здобувача освіти, орієнтуючись на два основні принципи: облік вікових особливостей та індивідуальні якості особистості. Правове виховання є процесом формування правової культури та правової поведінки, що полягає у здійсненні правового всенавчання, розвитку правової свідомості та законослухняної поведінки. Зазначено, що у рамках навчальних курсів дисциплін для формування правової компетентності бакалаврів технічних спеціальностей в умовах коледжу неможливо викласти весь запас знань людства, накопичених у цій галузі. Обов'язково стоїть завдання компресії, стиснення інформації, лаконічності та достатності, тобто її мінімізації, однак однією з умов стиснення залишається дотримання її помірності, необхідного збереження цілісності цієї системи знань, яка представлена у концентрованому вигляді, що також узгоджується із модульним підходом вивчення навчальних дисциплін.

Проаналізовано, що завдяки дистанційному навчанню розвиваються практичні та творчі здібності викладача, він повинен володіти активними методами навчання та допомагати здобувачам освіти формувати власні стилі навчання в онлайн-режимі, опановувати можливості платформи онлайн-навчання та необхідне програмне забезпечення, долати труднощі та бар'єри електронного спілкування.

Доведено, що для підвищення ефективності навчання бакалаврів технічних спеціальностей в умовах коледжу необхідно застосовувати різні інтерактивні інноваційні технології, активно залучати здобувачів освіти до науково-дослідної роботи, застосовувати дуальне навчання, проводити віртуальні екскурсії, не хештуючи кейс-методами, методами мозкового штурму, подавати матеріал із запланованими помилками.

Ключові слова: освіта, компетентнісний підхід, формування правових компетентностей, правосвідомості здобувачів освіти, дистанційне навчання, інноваційне навчання.

Сучасному суспільству потрібні освічені люди, які можуть самостійно приймати рішення, здатні до співпраці, відрізняються мобільністю та динамізмом. В освіті дуже важливо конструювати процес професійної підготовки за різними моделями та технологіями для підвищення ефективності освітніх структур. Особливого значення набуває формування навчальної діяльності, що забезпечує як засвоєння знань, так і оволодіння способами навчальної роботи, вмінням самостійно будувати своєї діяльності.

До проблеми формування правової компетентності зверталися багато вітчизняних і закордонних дослідників. Проблеми формування правової компетентності особистості досліджували Н. Ашвенюк, Т. Десятов, С. Гурін, Я. Кічук, О. Панова, І. Серяєва, Т. Сорочан, О. Черемісіна, А. Хуторський та ін.; теоретичну основу

реалізації компетентісного підходу розробляли Н. Бабік, І. Зимняя, В. Лозова, В. Козирева, О. Овчарук, Н. Радіонова, В. Свистун, А. Хуторський, Т. Шамова та ін.; критеріальний підхід вивчали І. Зязюн, В. Луговий, В. Кондрух, Л. Кустов, Н. Ничкало, М. Струнін. Проблеми формування правової свідомості, правової культури, питання правової освіти й виховання досліджують С. Алексєєв, І. Воронова, П. Баранов, А. Кридановський, А. Овчиннік, М. Орзих, Т. Соловйова.

Стрімкий розвиток системи освіти зумовлює потребу теоретико-практичного осмислення правових основ професійної діяльності бакалаврів технічних спеціальностей в умовах коледжу відповідно до норм права і захисту інтересів особистості. Наукові дослідження (І. Галушак, Г. Камишнікова, В. Олійник, С. Пугач, Я. Кічук) з означеної проблеми свідчать про інтуїтивний досвід у реалізації правових норм, що призводить до правопорушень і зниження правового статусу суб'єктів професійної діяльності: відсутність у бакалаврів технічних спеціальностей в умовах коледжу системних знань основних змістовних норм у конкретній професії; неусвідомленість значущості правових відносин. Тому питання, пов'язані з правовою підготовкою саме бакалаврів технічних спеціальностей в умовах коледжу, що забезпечує реалізацію правових потреб і дозволяє вибудувати законослухняні суб'єктивні відносини, акцентують нині пріоритетне завдання розвитку правової компетентності.

Мета статті полягає у визначенні специфіки й особливостей підвищення рівня правової компетентності бакалаврів технічних спеціальностей в умовах коледжу.

Соціально-економічні зміни у суспільстві висувають високі вимоги до системи освіти та навчання фахівців різних рівнів підготовки. Компетентісний підхід у професійній освіті, його орієнтація на формування правових компетентностей бакалаврів технічних спеціальностей в умовах коледжу – основа його професійної мобільності – і є основним механізмом, покликаним забезпечити соціальний захист здобувачів освіти у сучасному суспільстві.

Формування правосвідомості здобувачів освіти має здійснюватися в освітньому процесі коледжу за умов спеціальної організації правової освіти (правового навчання, правового виховання) бакалаврів технічних спеціальностей.

Запровадження юридичних дисциплін для бакалаврів технічних спеціальностей в умовах коледжу має впливати на правосвідомість здобувача освіти, орієнтуючись на два основні принципи: облік вікових особливостей та індивідуальні якості особистості. Провідна діяльність молодих людей у період навчання у коледжі має виконувати особистісно-утворювальну функцію. Під час навчання у коледжі у здобувачів освіти відбувається інтенсивний процес дорослішання, громадянського становлення. У них формується стійка система поглядів і думок, практичних установок, зокрема і з юридично значимих питань. Крім цього, здобувачі освіти набувають досвіду визначення та вирішення власних життєвих проблем. Якщо враховувати, що розвиток особистості йде нерівномірно, то кожен здобувач освіти складатиме індивідуальну траєкторію формування правосвідомості, яка відрізняється від групової та суспільної [5].

При формуванні правосвідомості мається на увазі, що правове навчання передбачає вплив на когнітивну сферу, тим самим сприяючи накопиченню теоретичних і практичних правових знань, умінь і навичок. Правове виховання пов'язане з емоційно-вольовою сферою особистості, оскільки впливає на розвиток правових цінностей особистості, що визначає загальний рівень правової культури населення. Правове навчання та правове виховання передбачають досягнення загальної мети – формування правосвідомості, правової компетентності бакалаврів технічних спеціальностей в умовах коледжу.

Під правовою компетентністю прийнято розуміти процес формування правових знань, умінь і навичок. Правове навчання неспроможне і має обмежуватися лише передачею правових знань теоретично. Їх значимість і засвоєння безпосередньо залежить від активності самого здобувача освіти. Правове виховання є процесом формування правової культури та правової поведінки, що полягає у здійсненні правового всенавчання, розвитку правової свідомості та законослухняної поведінки. Воно має забезпечити перехід правових знань, що аналізуються, у відповідні правові переконання здобувачів освіти. При відборі та конструюванні змістовного аспекту технології формування правової компетентності бакалаврів технічних спеціальностей в умовах коледжу необхідно враховувати конкретний вид і рівень професійної діяльності здобувачів освіти [3].

Загальна схема змісту правової дисципліни для будь-якої неюридичної спеціальності коледжу технічного профілю має складатися із двох частин:

- 1) базової (єдиної для всіх);
- 2) варіативної (облік професійної спрямованості).

Базова частина передбачає основні тези теорії держави та права. У варіативну – основні положення конкретних галузей права, про які здобувачі освіти обов'язково повинні мати уявлення; основні нормативно-правові акти, що регулюють майбутню професійну діяльність здобувачів освіти.

Процесуальний аспект технології формування правосвідомості здобувачів освіти передбачає стимулювання їхнього інтересу до правових питань здійснення майбутньої професійної діяльності; використання інтерактивних методів навчання на заняттях і позааудиторній роботі зі здобувачами освіти (кейс-метод, метод вирішення проблемних ситуацій, дискусії, круглі столи, ділові ігри, проектна робота); рефлексію пошуку правового вирішення професійних ситуацій [8].

Важливе значення мають форми організації освітньої діяльності здобувачів освіти, що впливає на формування у майбутніх фахівців правосвідомості. В умовах дистанційного навчання не можливо використувати форми взаємодії зі здобувачами освіти, які б активізували їх самостійний пошук рішень правових завдань у майбутній професійній діяльності: юридична клініка; зустріч із працівниками правоохоронних органів, судових органів; проведення олімпіад, круглих столів, конкурсів на найкращу дослідницьку роботу.

Для ефективного управління онлайн-курсом викладачам потрібно використовувати інструменти стимулювання здобувачів освіти для опанування курсу, формувати у них дисципліну та навички дотримання термінів виконання завдань, здійснювати своєчасну оцінку студентських робіт і надавати оперативний зворотний зв'язок. Завдяки дистанційному навчання розвиваються практичні та творчі здібності викладача, він повинен володіти активними методами навчання та допомагати здобувачам освіти формувати власні стилі навчання в онлайн-режимі, опановувати можливості платформи онлайн-навчання та необхідне програмне забезпечення, долати труднощі та бар'єри електронного спілкування. Також розширюється інформаційна база викладача, яка має містити оновлені лекційні курси, презентації, методичні матеріали та вихідні дані для проведення практичних занять і лабораторного практикуму; здобувачі освіти мають можливість у будь-який час (крім планових онлайн-лекцій, наприклад, у ZOOM, Google Meet) зайти в освітній портал і завантажити звітти необхідну інформацію (за винятком випадків тимчасових обмежень доступу до інформації, що встановлюються викладачем), заздалегідь планувати свій робочий час.

Відповідно до принципу реалізації зворотного зв'язку процес засвоєння знань має бути керованим і контрольованим. Для реалізації зворотного зв'язку для побудови модуля слід дотримуватися таких правил:

- 1) повинна створюватися можливість зворотного зв'язку наступності, тобто потрібно забезпечити модуль засобами прямого контролю, який показуватиме рівень підготовленості здобувачів освіти;
- 2) слід застосовувати поточний, проміжний та узагальнюючий контроль: перший – наприкінці кожного елемента, а останній – наприкінці модуля;
- 3) поточний і проміжний контроль може здійснюватися у вигляді самоконтролю;
- 4) обидва вони повинні сприяти своєчасному виявленню прогалин у засвоєнні знань, а у разі неуспішності – чітко показувати, які частини навчального матеріалу слід повторити чи глибше засвоїти;
- 5) узагальнюючий (вихідний) контроль має показувати рівень засвоєння модуля; у разі виявлення недостатності засвоєння здобувачам освіти пропонують повторити матеріал (як конкретних навчальних елементів), яким отримано незадовільні відповіді.

У рамках навчальних курсів дисциплін для формування правової компетентності бакалаврів технічних спеціальностей в умовах коледжу неможливо викласти весь запас знань людства, накопичених у цій галузі. Обов'язково стоїть завдання компресії, стиснення інформації, лаконічності та достатності, тобто її мінімізації (включення у зміст курсу тільки необхідної та достатньої інформації для реалізації конкретної мети навчання), однак однією з умов стиснення залишається дотримання її помірності, необхідного збереження цілісності цієї системи знань, яка представлена у концентрованому вигляді, що також узгоджується із модульним підходом вивчення навчальних дисциплін [7].

У контексті інтенсивного вивчення навчальних дисциплін, що поєднує у своїй концепції і принцип прискорення, і принцип стиснення, структурування інформації є одним із найважливіших факторів досягнення мети навчання. Ущільнення навчальної інформації з навчальної дисципліни може здійснюватися за двома напрямками: шляхом генералізації (виділення основних понять) і логізації (встановлення внутрішніх логічних зв'язків), які співвідносяться зі структурою знань.

Виділення зі структури навчального матеріалу провідних знань дозволяє сформулювати "скелет" дисципліни. Провідні поняття виконують у навчальному курсі навчальної дисципліни роль "організаторів" знання. Подібний підхід до мінімізації інформації називають принципом генералізації знань, а це означає, що починати побудову змісту навчальної дисципліни слід із виділення основних структур і понять, організовувати навчальний матеріал у систему у логічному порядку з конкретизацією основних понять. Попереднє ознайомлення з навчальною інформацією, яке поєднується із засвоєнням основних понять, дозволяє більш адекватно подавати цю інформацію. Генералізація знань дозволяє забезпечити краще розуміння, оскільки породжує структуру, котра значно краще взаємодіє з новими знаннями, ніж окремі факти. Чим більше зв'язків нових знань з наявними у довгостроковій пам'яті може бути встановлено, тим глибше і ширше розуміння нового матеріалу, тим краще він засвоюється.

Мета сучасної освіти – навчитися критично мислити, обмірковувати інформацію, дискутувати, ставити під сумнів факти, думки, у тому числі власні, а навчання через Інтернет – не зовсім сприятливе середовище для досягнення цієї мети [1].

Результативний аспект технології формування правосвідомості студентів передбачає визначення показників, критеріїв оцінювання рівня сформованості правосвідомості здобувачів освіти.

До таких показників належать:

- 1) правова поінформованість (обсяг, міцність і глибини сформованості правових знань);
- 2) ставлення до вимог правових норм (правомірної поведінки бакалаврів, про здатність застосувати отримані знання у практичній діяльності (особисто значущих життєвих обставин і професійної діяльності).

У процесі формування правосвідомості умовно було виділено три етапи.

Педагогічний аспект формування правосвідомості спрямовано на формування когнітивного компонента правосвідомості. Це ґрунтувалося на застосуванні диференційованого підходу у правовому навчанні здобувачів освіти, який передбачав необхідність акцентувати увагу на майбутні технічні спеціальності, що дозволило забезпечити поглиблене вивчення права, що сприяє формуванню стійкої мотивації навчання та підтвердження усвідомленого вибору майбутньої професії.

Другий етап передбачав формування ціннісно-орієнтованого компонента правосвідомості. Сутність його полягала у встановленні місця правових цінностей у спільній особистісній ієрархії цінностей бакалаврів.

Третій етап спрямовано на формування поведінкового компонента правосвідомості. Правова установка відіграє провідну роль і несе основне навантаження у забезпеченні правомірної поведінки молодих людей у реальній життєвій ситуації. Враховуючи провідні особистісні характеристики людини, а саме її ставлення, мотиви, інтелект, емоційно-вольову сферу, можна визначити правосвідомість здобувача освіти як особистісну структуру, що акумулює в собі правові знання, оціночне ставлення до права, вміння конструювати поведінку відповідно до чинного права; як заснування правової захищеності бакалаврів технічних спеціальностей в умовах коледжу; як складну структуру, яка передбачає когнітивний, ціннісно-орієнтований, поведінковий компоненти, що будуть цілеспрямовано розвиватися у їх діалектичній єдності.

Висновки. Таким чином, індивідуальна освітня траєкторія під час формування правової компетентності бакалаврів технічних спеціальностей в умовах коледжу створюється для інтенсифікації процесу навчання, врахуванні індивідуальних особливостей, взаємодії з контентом здобувачами освіти, викладачами, самооцінці. Для підвищення ефективності навчання бакалаврів технічних спеціальностей в умовах коледжу необхідно застосовувати різні інтерактивні інноваційні технології, активно залучати здобувачів освіти до науково-дослідної роботи, застосовувати дуальне навчання, проводити віртуальні екскурсії, не хтуючи кейс-методами, методами мозкового штурму, подавати матеріал із запланованими помилками. Все це дозволить зацікавити учнів і сприятиме більшій затребуваності випускників над ринком.

Використана література:

1. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. Київ : ВД ЕКМО, 2011. 368 с.
2. Галушак І. Є. Формування правової компетентності майбутніх економістів. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. 2016. № 6 (113). С. 39–43.
3. Камишнікова Г. В. До питання формування правової компетентності студентів у вищій школі. *Теоретичні питання культури, освіти та виховання*. 2015. № 51. С. 167–170.
4. Кічук Я. В. Правова компетентність майбутнього соціального педагога: теорія і практика : монографія. Ізмаїл, 2009. 244 с.
5. Огороднійчук І. Сутність і структура поняття “правова компетентність” майбутніх інженерів. *Педагогічний дискурс*. 2014. Вип. 17. С. 117–122.
6. Пугач С. С. Розвиток правової компетенції майбутніх фахівців економічного профілю. *Педагогіка безпеки*. 2018. № 2. С. 120–130. doi:10.31649/2524-1079-2019-3-2-120-130.
7. Ржевська Н. В. Критерії та показники сформованості правової компетентності майбутніх бакалаврів із підприємництва, торгівлі та біржової діяльності. *Збірник наукових праць: Педагогічні науки*. 2016. Вип. LXXIV. Т. 3. С. 96–99.
8. Соснова М. А. Інформаційно-комунікаційні технології як складова сучасного інтерактивного навчання. *Вища освіта України. Серія “Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології”*. 2014. Т. 2. С. 93–97.

References:

1. Vyshcha osvita Ukrainy: realii suchasnoho rozvytku [Higher education in Ukraine: the realities of modern development]. / S.O. Sysoieva, N.H. Batechko / (2011) Ministerstvo osvity i nauky, molodi ta sportu Ukrainy, Kyivskiy universytet imeni Borysa Hrinchenka, Natsionalnyi universytet bioresursiv i pryrodokorystuvannya Ukrainy. Kyiv : VD EKMO. 368 s. [in Ukrainian]
2. Halushchak I. Ye. (2016) Formuvannya pravovoi kompetentnosti maibutnikh ekonomistiv. [Formation of the legal competence of future economists]. *Naukovyi visnyk Pivdenoukrajinskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni K. D. Ushynskoho*. № 6 (113). S. 39–43. [in Ukrainian]
3. Kamyshnikova H. V. (2015) Do pytannia formuvannya pravovoi kompetentnosti studentiv u vyshchii shkoli. [On the formation of students' legal competence in higher education]. *Teoretychni pytannia kultury, osvity ta vykhovannia*. № 51. S. 167–170. [in Ukrainian]
4. Kichuk Ya. V. (2009) Pravova kompetentnist maibutnoho sotsialnoho pedahoha: teoriia i praktyka. [Legal competence of the future social teacher: theory and practice]. *Izmail*. 244 s. [in Ukrainian]
5. Ohorodniichuk I. (2014) Sutnist i struktura poniattia “pravova kompetentnist” maibutnikh inzheneriv. [The essence and structure of the concept of “legal competence” of future engineers]. *Pedahohichni dyskurs*. Vyp. 17. S. 117–122. [in Ukrainian]
6. Puhach S.C. (2018) Rozvytok pravovoi kompetentsii maibutnikh fakhivtsiv ekonomichnoho profilu. [Development of the legal competence of future specialists in economics]. *Pedahohika bezpeky*. № 2. S. 120–130. doi:10.31649/2524-1079-2019-3-2-120–130. [in Ukrainian]
7. Rzhavska N. V. (2016) Kryterii ta pokaznyky sformovanosti pravovoi kompetentnosti maibutnikh bakalavriv iz pidpriemnytstva, torhivli ta birzhovoi diialnosti. [Criteria and characteristics of the formation of the legal competence of future bachelors in entrepreneurship, trade and exchange activities]. *Pedahohichni nauky*. Vyp. LXXIV. T. 3. S. 96–99. [in Ukrainian]
8. Sosnova M. A. (2014) Informatsiino-komunikatsiini tekhnolohii yak skladova suchasnoho interaktyvnoho navchannia. [Information and communication technologies as a component of modern interactive learning]. *Vyshcha osvita Ukrainy. Ser. Pedahohika vyshchoi shkoly: metodolohiia, teoriia, tekhnolohii*. T. 2. S. 93–97. [in Ukrainian]

Spyrydonova Y. O. Specificity and features of increasing the level of legal competence of bachelors of technical specialties in the conditions of the college

The article is devoted to the analysis of the need for the development of modern education based on the change in the place of a person in production in an information society. The priorities of the modern education model are determined as continuity, fundamentalization, openness, universality, variability, integrity, activity orientation, informatization, environmental compliance. It is noted that the introduction of legal disciplines for bachelors of technical specialties in a college environment should influence the legal consciousness of an applicant for education, focusing on two basic principles: taking into account age characteristics and individual personality traits. Legal education is the process of forming a legal culture and legal behavior; which consists in the implementation of legal education, the development of legal consciousness and law-abiding behavior. It is noted that within the framework of training courses of disciplines for the formation of legal competence of bachelors of technical specialties in a college environment, it is impossible to outline the entire stock of human knowledge accumulated in this area. The task of compression, compression of information, conciseness and sufficiency, that is, its minimization, is imperative. However, one of the conditions for compression is the observance of its moderation, the necessary preservation of the integrity of this knowledge system, which is presented in a concentrated form, which is consistent with the modular approach to studying academic disciplines.

It was analyzed that distance learning develops the teacher's practical and creative abilities, he must have active teaching methods and help education seekers form their own learning styles online, master the capabilities of the online learning platform and the necessary software, overcome the difficulties and barriers of e-learning, communication.

It has been proven that in order to increase the efficiency of training bachelors of technical specialties in a college environment, it is necessary to apply various interactive innovative technologies, actively involve applicants in research work, apply dual training, conduct virtual excursions without neglecting case methods, brainstorming methods, submit material with planned errors.

Key words: education, competence approach, formation of legal competencies, legal awareness of students, distance learning, innovative learning.

УДК 373:78(07)

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2021.83.34>

Стець Г. В., Кишакевич С. В.

**СУЧАСНІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА
У ЗАКЛАДІ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

Розкрито проблему впровадження сучасних методик викладання музичного мистецтва у навчально-виховний процес закладу середньої освіти. Зазначено, що ключовою проблемою для забезпечення якісної шкільної музичної освіти є питання модернізації та розширення інноваційних підходів у музичній педагогічній практиці.

Висвітлено методику реалізації особистісно-орієнтованих технологій музичного навчання учнів початкової школи на основі народнопедагогічних традицій. З'ясовано, що запропонована методика передбачає залучення дитини до народного музичного середовища, встановлення суб'єкт-суб'єктних відносин учителя й учнів у процесі музичного навчання, стимулювання розвитку творчого потенціалу кожного учня у різних видах музичної діяльності. Розкрито й охарактеризовано комплекс особистісно-орієнтованих технологій музичного навчання учнів початкової школи на основі народнопедагогічних традицій.

У межах публікації здійснено аналіз комплексу методів і висвітлено сутність методики формування художніх смаків старшокласників у процесі вокального навчання. Акцентовано увагу на тому, що ця методика включає оптимальні форми вокальної роботи зі старшокласниками у позакласній діяльності, до яких віднесено індивідуальні, "парні" й ансамблево-групові заняття, а також форми педагогічного моніторингу навчальних досягнень старшокласників.

Розкрито інноваційну методику розвитку творчих здібностей школярів на основі пісенного фольклору. Обґрунтовано її унікальність, яка полягає у поєднанні новітніх технологій у галузі методики навчання музики із творчим переосмисленням української пісенності.

Висвітлено методику розвитку ладоінтонаційного мислення учнів із вадами усного мовлення на основі ідей оркестричного виховання ц евритмії. Доведено її ефективність у розвитку творчих здібностей дитини. Наголошено, що означені методики формують мотивацію до навчання, сприяють успішній самореалізації особистості, відкривають шлях удосконаленню практики, внесенню інноваційних перетворень у методику викладання музики.

Ключові слова: методика викладання музики, шкільна музична освіта, творчі здібності, особистісно-орієнтовані технології, оркестричне виховання, евритмія, відеосольфеджіо, ладоінтонаційне мислення.

Стан розвитку шкільної музичної освіти безпосередньо пов'язаний зі змінами, які відбуваються та стрімко трансформуються в умовах соціального та культурного життя суспільства XXI століття. Розвиток музичних здібностей сучасних дітей, підлітків і молоді, культури їхнього мислення й інтелекту, творчої уяви та художнього сприймання навколишньої дійсності стає сферою наукового пошуку для створення принципово іншої нової музичної освіти. У цьому контексті започаткування ініціатив, створення новаторських педагогічних концепцій, сучасних авторських методик викладання музичного мистецтва є свідченням